

K storočníci P. Michala Lacka, SJ

Beáta Katrebová Blehová

25. apríla 2020 ✚ *História* ✚ *Slovenské osobnosti*

Nedávno sme si pripomenuli sto rokov od narodenia jezuitského pátra, gréckokatolíckeho kňaza, riadneho profesora cirkevných dejín, publicistu, bibliografa, redaktora Vatikánskeho rozhlasu a v prvom rade horlivého zástancu práv slovenských gréckokatolíkov, Michala Lacka.

Zdroj: Centrum spirituality Východ-Západ Michala Lacka

Prečo je dôležité pripomínať si tohto významného Slováka? Predovšetkým preto, že P. Michal Lacko sa mimoriadne zaslúžil o uznanie samobytnosti slovenských gréckokatolíkov, resp. slovenských katolíkov byzantského obradu, keď v úradnej štatistike vtedajšej Posvätnéj Kongregácie pre východnú cirkev v roku 1962 pod názvom *Oriente Cattolico* vôbec po prvý krát v dejinách boli slovenskí gréckokatolíci osobitne uvedení pod vlastným menom a nie ako to bolo dovtedy v kolónke spolu s ukrajinskými, či rusínskymi gréckokatolíkmi.

Pre zaujímavosť si v krátkosti pripomenieme jeho pohnutý životný príbeh.

Michal Lacko sa narodil 19. januára 1920 v Krásnej nad Hornádom, obci, ktorá je v súčasnosti časťou mesta Košice. Ako mladý muž sa dostal na teologické štúdiá ponajprv do Záhrebu, neskôr v roku 1945 prišiel do Ríma, kde študoval súčasne na Gregorovej univerzite a na štátnej univerzite La Sapienza odbor dejiny so zameraním na dejiny Slovanov. V roku 1953 obhájil doktorskú prácu *Pápeži a Veľká Morava v 9. storočí*, čo bola spolu s cyrilometodskými dejinami problematika, ktorej sa vedecky venoval prakticky celý život. V roku 1955 obhájil doktorát na Gregorovej univerzite na tému Užhorodskej únie. V tom istom roku začal

prednášať na Pápežskom východnom inštitúte, stal sa riadnym profesorom v odbore dejín východných cirkví a to na už spomínanom Pápežskom východnom inštitúte a na Gregorovej univerzite. Ďalšími významnými počinmi na vedeckom poli bolo okrem bohatej publikačnej činnosti redigovanie 19 ročníkov významného slovacikálneho vedeckého periodika *Slovak Studies* ako aj vydanie dvoch zväzkov bibliografie k slovacikám v zahraničí. Vedecké periodikum *Slovak Studies*, ktoré mimochodom vydával Slovenský historický ústav v Ríme spolu so Slovenským ústavom v Clevelande, od začiatku získal vo vedeckom svete mimoriadnu reputáciu, vychádzal v zahraničných jazykoch, najmä angličtine a jeho pričinením svetová vedecká verejnosť mohla získavať objektívne poznatky o slovenských politických a kultúrnych dejinách. P. Lacko sa tým pádom zaslúžil o sprítomnenie Slovenska na vedeckom poli, čo v dobe, keď Slovensko nemalo vlastný štát a pre zahraničie predstavovalo príslovečnú *terru incognitu* bolo mimoriadne dôležité. Vo Večnom meste pôsobil až do predčasnej smrti 21. marca 1982.

Medzi nemenej významné kapitoly patrí aj skutočnosť, že v období príprav Druhého Vatikánskeho koncilu v prvej polovici 60. rokov bol vymenovaný za konzultora Prípravnej komisie pre východné cirkvi a pravdepodobne bol zaangažovaný aj do tajných rokovaní medzi Svätou stolicou a ruskou pravoslávnu cirkvou ohľadom vyslania pozorovateľov na Koncil. Dnes už vieme, že vyslanie pozorovateľov ruskej pravoslávnej cirkvi na Koncil bolo spojené s prísľubom zo strany Svätej stolice, že na Konkile neodzní explicitné odsúdenie komunizmu ako spoločenského systému, čo sa napokon aj stalo.

V 60. rokoch P. Lacko neúnavne pracoval v prospech obnovenia gréckokatolíckej cirkvi v Československu, čo bol pre československú štátnu bezpečnosť jeden z dôvodov pre založenie pozorovacieho zväzku s krycím menom „METÓD“. Pozorovací zväzok „METÓD“ bol založený Krajskou správou Zboru národnej bezpečnosti v Košiciach v máji 1960 z dôvodu „úsilia o obnovenie gréckokatolíckej cirkvi“ a vo februári 1972 bol zväzok prekvalifikovaný na osobný operatívny zväzok s vysokým „agentúrno-operatívnym významom“, čo znamenalo, že spisovný materiál zväzku putoval na X. Správu Federálneho ministerstva vnútra v Prahe, ktorá sa zameriavala na boj s vnútorným nepriateľom, ako aj do rúk samotného federálneho ministra vnútra. Obsiahly, vyše tisícstranový zväzok bol ukončený až v súvislosti s Lackovým predčasným úmrtím.

Na základe zväzku ŠtB je možné získať poznatky o pomoci P. Lacka gréckokatolíckym kňazom a ich rodinám na Slovensku, ako aj o pašovaní náboženskej literatúry cez územie Poľska, Maďarska a Juhoslávie na Slovensko v období normalizácie. V 70. rokoch pravidelne navštevoval východomaďarské mestá v blízkosti slovenských hraníc (Nyíregyháza, Sáropatak, Sátoraljaújhely), v ktorých sa nachádzali gréckokatolícke fary a gréckokatolícky biskupský úrad, stretával sa tu so slovenskými duchovnými, viedol s nimi rozhovory a rozdával im náboženskú literatúru, ktorú vydával Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. V auguste 1980 sa v Krakove v jezuitskom kolégiu stretol s deviatimi duchovnými zo Slovenska (z nich siedmi boli tajnými spolupracovníkmi ŠtB) a odovzdal im početné knihy.

P. Lacko bol tiež činný v radoch Svetového kongresu Slovákov. Pracoval v Komisii SKS pre Neslovákov a bol toho názoru, že medzi úlohy Svetového kongresu Slovákov malo patriť aj odrážanie útokov ukrajinskej gréckokatolíckej diaspóry, ktorá neuznávala národnú samobytnosť slovenských gréckokatolíkov. Keď v roku 1970 vyšla v Ríme kniha Juliusa Kubinyiho o histórii gréckokatolíckej cirkvi, ktorú vydala Ukrajinská akadémia založená Kardinálom Slipým, prof. Lacko ju označil za „útok na všetko slovenské“ a navrhol, aby Svetový kongres Slovákov proti vydaniu knihy protestoval na Kongregácii pre východné cirkvi.

Počas celého svojho pôsobenia v Ríme sa neúnavne venoval slovenským pútnikom, ktorí prichádzali do Večného mesta, prijímal ich v miestnosti na Pápežskom východnom inštitúte na Piazza Santa Maria Maggiore, kde bol ubytovaný. Zomrel náhle a predčasne a slovenskí gréckokatolíci v ňom stratili zástancu, štedrého darcu a predovšetkým milujúceho otca.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/k-storocnici-p-michala-lacka-sj/>